

การสื่อสารทางการเมืองด้วยหลักสารานียธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ในอำเภowanรนิวาส จังหวัดสกลนคร*

Political Communication Based on the Principles of Saraniyadhamma by Local Politicians in Wanorn Niwas District, Sakon Nakhon Province

ศิริกล้า แก้วสุทอ, ปัญญา คล้ายเดช และไพฑูริย์ มาเมือง
Sirikla Kaewsutho, Panya Klaydesh and Phaitoon Mamuang
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author, E-mail:panya.klay@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชน 2) เปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองโดยการประยุกต์ใช้หลักสารานียธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งในอำเภowanรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำนวน 399 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อยู่ในระดับมาก คือ ด้านผู้ส่งสาร และระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านสาร ด้านช่องทางการสื่อสาร ด้านผู้รับสาร อยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการวางแผน

2. ผลการเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่มีเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของ

*ได้รับบทความ: 5 กรกฎาคม 2567; แก้ไขบทความ: 21 ธันวาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 23 ธันวาคม 2567

นักการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3. แนวทางการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองโดยการประยุกต์ใช้หลักสารานียธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ดังนี้ 1) ด้านผู้ส่งสาร ต้องมีความรอบรู้ในการสื่อสารโดยใช้เมตตากายกรรม เมตตาโมกกรรม การแสดงออกด้วยการกระทำที่มีเมตตาและสร้างสรรค์ 2) ด้านสาร มีทัศนคติที่ดี ใช้สาธารณโภคิตา เมตตากรรม การมุ่งทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ 3) ด้านช่องทางการสื่อสาร นักการเมืองมีเมตตากรรม เมตตาโมกกรรม ส่งเสริมความสงบสุข ความไว้วางใจ 4) ด้านผู้รับสาร ทัศนคติที่ดีโดยประยุกต์หลักศีลสามัญญตา ทิฏฐิสามัญญตา ทำให้การเมืองที่สะอาดเป็นธรรม มีความโปร่งใสและศรัทธาในระบบการเมือง

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการเมือง; หลักสารานียธรรม; นักการเมืองท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the political communication of local politicians according to the opinions of the public, 2) to compare the political communication of local politicians by classifying it according to personal factors, and 3) to explore ways to develop political communication by applying the principles of *Sārāṇīya*-Dhamma (Principles of Right Conduct) to local politicians. This is a mixed-methods research study, with a sample of 399 eligible voters from the Wanorn Niwas District in Sakon Nakhon Province, selected through simple random sampling. Key informants include 9 experts. The research instruments are questionnaires and in-depth interviews. The statistical analysis used includes percentages, means, standard deviations, and descriptive statistics.

The research results found that:

1. The overall political communication of local politicians, according to the public's opinion, is at a moderate level. When broken down by aspect, the highest mean is for the "Sender", followed by three moderate aspects: "Message," "Communication Channels," and "Receiver." The "Planning" aspect is at a low level.

2. The comparison of political communication by personal factors such as gender, age, education, and occupation shows that there are statistically significant differences in opinions regarding political communication at the 0.05 level.

3. Ways to develop political communication by applying the principles of *Sārāṇīya*-Dhamma to local politicians are as follows: 1) The "Sender" should be

knowledgeable in communication, using acts of kindness, positive thinking, and actions that are compassionate and constructive. 2) The "Message" should convey a positive attitude, focusing on public welfare and kindness, working for the benefit of the public without personal gain. 3) The "Communication Channels" should be used by politicians with kindness and positive thinking, promoting peace and trust. 4) The "Receiver" should have a positive attitude, applying the principles of *Sīla-Sammā-Nāṇa* (Morality and Right Understanding), leading to clean and just politics, unity, and trust in the political system.

Keywords: Political Communication; *Sārāṅīya*-Dhamma; Local Politicians

1. บทนำ

การสื่อสารทางการเมือง (Political Communications) ถือเป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทศนคติ ความคิดเห็นตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ของการเมืองระหว่างบุคคล ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมกับการเมือง (พระสังวาม สายเนตร และคณะ, 2565, หน้า 357-368) อีกทั้งยังเป็นกระบวนการที่ใช้ในการสื่อสารข้อมูล และรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ดังนั้น การสื่อสารทางการเมืองจึงบทบาทสำคัญในการกำหนดและสร้างเปลี่ยนแปลงของความคิดเห็นและทัศนคติทางการเมือง ตลอดจนถึงค่านิยมและพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนทั้งโดยส่วนรวมและโดยส่วนตัว ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ปัญหาการสื่อสารทางการเมืองไทยมีหลายประการไม่ว่าจะเป็น ปัญหาการครอบงำสื่อ ปัญหาการสื่อสารทางการเมืองในแง่ของจริยธรรมของผู้ใช้สื่อ และปัญหาด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่สื่อมวลชน จะเห็นได้ว่าการสื่อสารจึงเป็นตัวแปรสำคัญทั้งต่อบุคคลและสังคมซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน หรือมีผลต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติ หากขาดการสื่อสารมนุษย์จะอยู่ร่วมกันเป็นสังคมไม่ได้ ขณะที่เสรี วงษ์มณฑา (2537) ได้กล่าวถึงการสื่อสารที่มีผลต่อระบบการเมือง อันจะประกอบด้วย 1) เป็นการสร้างทัศนคติทางการเมือง 2) เป็นสร้างความสนใจทางการเมือง 3) เป็นการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง 4) สร้างบทบาททางการเมือง 5) เป็นการนำเอารัฐบาลเข้าไปอยู่ในบ้านของประชาชน เป็นต้น

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ความเข้มแข็งของการปกครองจะเกิดขึ้นได้จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากที่สุด นักการเมืองท้องถิ่นที่มาจากประชาชนจะต้องเป็นสื่อที่สำคัญที่จะชักจูงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยใช้วิธีการทางการเมืองที่ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสมกับพื้นที่ ประกอบกับปัจจุบันสภาการณ์ทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมเปลี่ยนแปลงไปการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้รุดหน้าควบคู่กับพัฒนาการทางเทคโนโลยีทางการสื่อสารรวมถึง พัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจและ

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน (วัฒนา นนทชิต, 2558, หน้า 37)

สำหรับในพื้นที่เขตอำเภอานานิवास จังหวัดสกลนคร จะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 15 แห่ง โดยแบ่งเป็นเทศบาลตำบล จำนวน 6 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 9 แห่ง โดยประชาชนได้มีการเลือกตั้งตัวแทนของตนเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว โดยการเลือกตั้งนั้น จะถูกจัดขึ้นตามรูปแบบและวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดไว้จนอาจทำให้ประชาชนทั่วไปมองว่าการเลือกตั้งนั้นเป็นเพียงหน้าที่เพียงอย่างเดียว ในส่วนของนักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งไปแล้วจะไปทำหน้าที่ โดยมีได้มีการสื่อสารกลับมายังประชาชนเพื่อแจ้งถึงผลงานในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชน ได้รับทราบ จึงเป็นที่น่าศึกษาอย่างยิ่งว่า นักการเมืองท้องถิ่นมีการสื่อสารทางการเมืองกับประชาชนในพื้นที่นั้นเป็นอย่างไร โดยทำการศึกษาจากระดับการสื่อสารทางการเมืองในโดยพิจารณาจากมิติด้านผู้ส่งสาร (Source) สาร (Message) ช่องทางสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาพิจารณาประกอบในการวิจัยว่า หลักธรรมคำสอนนี้ มีส่วนสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้เกิดการสื่อสารทางการเมืองที่ดี อันจะนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองประกอบด้วย ซึ่งอิสรพงษ์ ไกรสินธุ์ (2558, หน้า 116) ได้กล่าวไว้ว่า สถานการณ์ทางการเมืองทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่มีลักษณะของการสื่อสารความเป็นมิตรหรือตรงกันข้ามกัน การสื่อสารทางการเมืองถูกใช้เป็นเครื่องมือเชื่อมโยงและเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับสมาชิกของสังคมการเมืองนำไปสู่เป้าหมายทางการเมือง โดยอาศัยการสื่อสารสร้างแนวทางการยอมรับในกลุ่มผู้รับสาร ทั้งนี้หลักคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ที่ว่าด้วยการสื่อสารในด้านกระบวนการสื่อสารหลักการพูด การฟัง จะเป็นหลักการที่ช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ การสื่อสารของพระพุทธองค์ยังครอบคลุมถึงหลักจรรยาบรรณและจริยธรรมของการสื่อสารอีกด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอานานิवास จังหวัดสกลนคร โดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักสาราณียธรรม อันเป็นคำสอนเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารสัมพันธ์กันด้วยความปรารถนาดีในมิติต่างๆ ซึ่งผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปเป็นนโยบายและเป็นแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดสกลนครและจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอานานิवासจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของประชาชน
2. เพื่อเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอานานิवास จังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองโดยการประยุกต์ใช้หลักสารานียธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำนวน 122,509 คน กำหนดหากกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมด้วยวิธีการของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967, p. 110) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ จำนวน ร้อยละ เพื่อคำนวณปัจจัยส่วนบุคคล ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อหาระดับการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของประชาชน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติค่าที สถิติค่าเอฟ เพื่อเปรียบเทียบระดับการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบ การบรรยาย ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่จำนวน 9 รูป/คน ประกอบด้วย 1) กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 1 รูป/คน 2) ผู้กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2 คน 3) กลุ่มนักวิชาการด้านการสื่อสาร 2 คน 4) กลุ่มตัวแทนผู้นำชุมชน 2 คน และ 5) กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ 2 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ซึ่งเป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open ended Questions) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองโดยการประยุกต์ใช้หลักสารานียธรรม ของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความ

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองด้วยหลักสารานียธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ระดับการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นใน อำเภอวานรนิวาสจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของประชาชน พบว่า การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส

จังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการประเมินอยู่ในอยู่ในระดับมาก คือ ด้านผู้ส่งสาร ($\bar{X} = 3.62$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านสาร ($\bar{X} = 3.30$) ด้านช่องทางการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.07$) และ ด้านผู้รับสาร ($\bar{X} = 2.87$) ตามลำดับ ผลการประเมินอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 2.42$)

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยพิจารณาตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า 1) ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2) ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 4) ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองโดยการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม ของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร มีดังนี้

3.1 ด้านผู้ส่งสาร ต้องมีความรอบรู้ในเรื่องการสื่อสารทางการเมืองสถานการณ์ต่างๆ รอบตัวที่เกิดขึ้นเสมอ ควรสร้างความเข้าใจในเรื่องการเมืองที่ถูกต้องชอบธรรมให้แก่บุคคลในสังคม และต้องไม่สร้างความขัดแย้ง ส่งเสริมให้ประชาชนมีความปรองดองสามัคคี โดยการประยุกต์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ในการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ในด้านผู้ส่งสาร หลักสาราณียธรรม 6 ที่ประยุกต์ใช้ ได้แก่ ด้านเมตตากายกรรม กล่าวคือ แสดงออกอย่างจริงใจ เคารพในสิทธิเสรีภาพการมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นการมีกิริยาที่สุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน คิดทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แจ้งสิ่งที่ประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่นและคิดฉ้อฉลให้ผู้อื่นเดือดร้อนสนับสนุน สิ่งที่ดีแก่คณะทำงานไม่คิดแค้นเคือง พยาบาทผู้อื่นรู้จักให้อภัย และ ด้านเมตตามโนกรรม กล่าวคือ ในการสื่อสารบางครั้งเป็นการโจมตีฝ่ายตรงข้ามมากกว่าที่จะพูดในเรื่องจริงที่เป็น เรื่องสร้างสรรค์และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมปัจจุบันมีสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามากมาย ที่จะมาตรวจสอบว่าสิ่งที่สื่อสารไปนั้น เป็นสิ่งที่ถูกหรือผิดหรือเป็นข้อเท็จจริงอย่างไร จึงเป็นโอกาสที่ จะช่วยให้นักการเมืองท้องถิ่นระมัดระวังทุกครั้งที่จะสื่อสารและต้องใช้หลักเมตตาวชิกรรมเป็นตัวช่วยในการสื่อสารอีกด้วย ซึ่งปัญหา

และอุปสรรคส่วนใหญ่ การใช้สื่อออนไลน์มีทั้งแง่บวกและแง่ลบที่ว่าคนที่มีความสติปัญญาก็จะเชื่อถือได้อย่างเหมาะสมส่วนคนที่ไม่มีปัญญาก็จะเชื่อในสิ่งที่นักการเมืองได้กล่าวไว้ ทำให้การสื่อสารผิดพลาดก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหายได้ง่ายขึ้น

3.2 ด้านสาร เนื้อหาการสื่อสารเป็นกระบวนการของการถ่ายทอดความคิด และทัศนคติทางการเมืองนั้นจะต้องมีความชัดเจนถูกต้อง เนื้อหาการสื่อสารทางการเมืองจะต้องมีเนื้อหาที่เป็นสาระซึ่งถ่ายทอดความคิดเจตนารมณ์ต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์โดยรวม ให้ความสำคัญกับ เนื้อหาการสื่อสารทางการเมืองในประเด็นต่างๆ โดยนำเอาสาระหรือประเด็นต่างๆ มารวมกัน ก่อนส่งออกไปภายนอก หลักสารณียธรรม 6 ที่ประยุกต์ใช้ ได้แก่ ด้านสาธารณโภคี กล่าวคือ จะต้องรู้จักแสวงหาจุดร่วมและ สงวนจุดต่างของผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ประพฤติสุจริตตั้งมานับถือ ตรงต่อเวลารักษาระเบียบวินัยของส่วนรวมเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สื่อที่สื่อออกมาออกมาบางครั้งเป็นเท็จ มากกว่าความจริงหรือบางครั้งเป็นการผสมระหว่างสิ่งที่ไม่ใช่สาระกับสิ่งที่เป็นสาระมากเกินไป จะต้องประสานหน่วยงานหรือว่าจะมีองค์กรที่เข้ามาช่วยตรวจสอบข้อมูลเหล่านี้ก่อนที่จะเผยแพร่ออกไป และด้านเมตตาทายกรรม คือต้องแสดงออกอย่างจริงใจ เคารพในสิทธิเสรีภาพการมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นการมีกิริยาที่สุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน คิดทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แจ้งสิ่งที่ประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่นและคิดฉ้อฉลให้ผู้อื่นเดือดร้อน

3.3 ด้านช่องทางการสื่อสาร การใช้สื่อเพื่อการสื่อสารการเมืองผ่านทางไลน์ Facebook ทวิตเตอร์ เป็นสื่อที่มีความรวดเร็วในการติดต่อข้อมูลข่าวสาร หรือช่องทางข้อมูลข่าวสารที่ถูกส่งผ่านทางวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ จึงควรมีการเลือกให้สอดคล้องและมีความเหมาะสมกับสื่อแต่ละประเภทที่มีต่อผู้รับสารในแต่ละกลุ่ม หลักสารณียธรรม 6 ที่ประยุกต์ใช้ ได้แก่ ด้านเมตตาทายกรรม กล่าวคือ เราต้องอยู่กับสังคมโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้สังคม ในส่วนของฝ่าย ปกครองนั้นต้องคิดถึงส่วนรวมหรือปลูกฝังให้ประชาชนมีความรู้ให้มีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือเมตตา ได้แก่ปรารถนาดีต่อกันไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตหรือการอยู่กับสังคมไม่สร้างความเดือดร้อนที่ ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรมจริยธรรมก็จะถือว่าอยู่ด้วยกันอย่างเมตตา และด้านเมตตาตามโนกรรม กล่าวคือ การเคารพใน ความคิดของคนอื่น ก่อให้เกิดการคิดดีการมองกันในแง่ดี มีความหวังดีและปรารถนาดีต่อกัน คิดแต่ในสิ่ง ที่สร้างสรรค์ปราศจากความอิจฉาริษยา ไม่คิดอคติ ไม่พยาบาท ไม่โกรธแค้นเคืองกัน รู้จักให้ด้าน โอกาสและให้ภัยต่อกันอยู่เสมอ มีจิตปรารถนาดีคิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มองกันในแง่ดีมีจิตใจมิตร ไมตรีที่ดีต่อกัน ตั้งจิตปรารถนาดีต่อกัน นี้ก็คิดแต่ในสิ่งที่จะก่อประโยชน์ให้แก่กัน ไม่คิดเบียดเบียนมุ่ง ร้ายแก่กันมองกันในแง่ดีมีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส เป็นการแสดงความรักและไม่ตรีอย่างจริงใจโดยไม่มี อุบายซ่อนเร้น

3.4 ด้านผู้รับสาร ปัจจัยของผู้รับสารนั้นจะต้องประกอบด้วย ทักษะในการสื่อ ทัศนคติที่ดี และความรู้ที่ดีมีความเห็นด้วยกับทัศนคติต่อตนเอง ความรู้ลึกของผู้รับสารจะต้องมีการ แสวงหาความรู้

และมีความสนใจในการรับข้อมูลอย่างมีวิจารณ์ญาณ สามารถตรวจสอบได้ว่าคำพูด หรือสารนั้นจริงหรือเท็จ หลักสารณียธรรม 6 ที่ประยุกต์ใช้ได้แก่ด้านศีลสามัญญตา เพื่อใช้รักษาความประพฤติกฎระเบียบข้อบังคับไม่ทำตัวเป็นแกะดำในกลุ่มเพื่อนสมาชิก เมื่อรับข่าวสารนั้นมาแล้วจะเกิดความคิดชอบหรือไม่ก็ตาม ต้องเคารพกฎระเบียบที่ตกลงยอมรับกัน มีใจที่บริสุทธิ์ประพฤติสุจริตดีงาม ไม่ทำตนให้เป็นที่รังเกียจของหมู่คณะจะก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยสังคมไม่วุ่นวาย และการใช้ชีวิตต้องเคารพสิทธิของผู้อื่นต้องอยู่ในกรอบกติกาของสังคม ความมีวินัย และยังเป็นการส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองในแง่ของ ผู้นำจะต้องมีระเบียบวินัยหมายถึงการตรงต่อเวลาเพราะการสื่อสารการเมืองที่ดีผู้นำโดยนักการเมืองจะต้องรักษาเวลาแล้วก็ตรงต่อเวลาเป็นสิ่งสำคัญ จะช่วยส่งเสริมให้การสื่อสารเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามธรรมเนียมปฏิบัติและด้านทฤษฎีสามัญญตา กล่าวคือ การมีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน คิดในสิ่งที่ตรงกัน ปรับมุมมองให้ตรงกัน รู้จักแสวงหาจุดร่วมและสงวนจุดต่างของกันและกันไม่ยึดถือความคิดของตนเป็นใหญ่ รู้จักยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นเสมอจะช่วยให้เกิดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในการให้ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาและถูกต้อง ก่อให้เกิดสังคมแห่งการให้ความเคารพและให้เกียรติต่อกัน ผลงานต่างๆ จะออกมาในทางที่ดี และเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนสังคมโดยรวมมากกว่าส่วนตน ในทางพระพุทธศาสนาหมายถึงเป็นผู้ที่เป็นสัมมาทิฐิ คือความเห็นชอบก็คือเห็นถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองด้วยหลักสารณียธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ระดับการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาสจังหวัดสกลนครพบว่า การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของประชาชน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูธรรมธรบุญเที่ยง พุทธสาโว (ลักษณะพลวงค์) (2665, หน้า 15-25) การทำวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ พบว่า การสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ในจังหวัดพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะด้านผู้ส่งสาร การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร เป็นผู้มีความรอบรู้ในเรื่องการสื่อสารทางการเมืองในสถานการณ์ต่างๆ รอบตัวที่เกิดขึ้นเสมอ ด้านสาร อาจมีการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ประชาชนเห็นด้วยกับเนื้อความในการสื่อสารของนักการเมือง และคิดว่าเนื้อหาสาระที่ถูกนำมาถ่ายทอดตรงประเด็นและตรงกับข้อมูลบริบทของประชาชนในท้องถิ่น และนักการเมืองท้องถิ่น นำปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นมาเป็นนโยบายและนำเสนอต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระชินกร สุจิตโต (ทองดี) (2564)

ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า สภาพทั่วไปของการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรู้เข้าใจหลักการสื่อสารจะต้องอาศัยความจริง มีทักษะในการสื่อสาร มีทัศนคติที่ถูกต้อง ต้องไม่มัวคืดและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ ด้านช่องทางการสื่อสาร การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอานนวิวาส จังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของประชาชน อาจเป็นไปได้ การใช้สื่อเพื่อการสื่อสารการเมืองผ่านทางไลน์ Facebook ทวิตเตอร์เป็นสื่อที่มีความรวดเร็วในการติดต่อข้อมูลข่าวสาร หรือช่องทางข้อมูลข่าวสารที่ถูกส่งผ่านทาง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ซึ่ง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระนุชิต นาคเสโน (โพธิชัย) (2565) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองเชิงพุทธของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ช่องทางสาร (Channel) ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ คือ การสื่อสารเมื่อสมัยโบราณ ก็จะใช้การบันทึก ในปัจจุบันนี้ก็จะเริ่มมีการเขียนเป็นเบื้องต้น ในการสื่อสารทางเดียว เช่น สิ่งพิมพ์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่นๆ เป็นต้น ส่วนด้านผู้รับสาร ตามความคิดเห็นของประชาชน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ปัจจัยของผู้รับสารนั้นจะต้องประกอบด้วย ทักษะในการสื่อ ทัศนคติที่ดี และความรู้ที่ดีมีความเห็นด้วยกับทัศนคติต่อตนเอง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาพิพัฒพงศ์ ฐิตธมโม (วงษ์ชาติ) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารของนักการเมืองไทย พบว่า สภาพทั่วไปของการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองไทยที่มีความสำคัญ ได้แก่ การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองสามารถสื่อสารให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาให้สำเร็จและโน้มน้าวให้ประชาชนเลือกมาเป็นตัวแทนของประชาชนได้

2. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอานนวิวาส จังหวัดสกลนคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ที่ต่างกัน มีความเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอานนวิวาส จังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ด้วยความทันสมัยของสังคมยุคปัจจุบันที่มีการสื่อสารที่ทันสมัย และรวดเร็ว ประกอบกับความมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันระหว่างชาย-หญิง โดยจะพบว่า เพศหญิงจะมีติดตามการสื่อสารทางการเมืองได้สูงกว่าเพศชาย ในขณะเดียวกัน ประชาชนที่ช่วงอายุ 18-28 ปี มีความตื่นตัวทางการเมืองอยู่ในระดับมาก และมีความตื่นตัวทางการเมืองมากกว่าช่วงอายุ 49-58 ปี อายุ 39-49 ปี อายุ 59 ปีขึ้นไป และอายุ 29-38 ปี ในด้านระดับการศึกษานั้น ก็พบว่า ประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จะมีความเห็นอยู่ในระดับสูงกว่าประชาชนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา และประชาชนที่มีอาชีพรับราชการหรือบุคลากรของรัฐจะมีความเห็นอยู่ในระดับสูงกว่าประชาชนที่มี

อาชีพอื่นๆ ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระมหาณัฐพงษ์ ขนติธโร (2565, หน้า 281-292) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร พบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยการตื่นตัวทางการเมือง แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของมนัสนันท์ ศิวะพรพัฒนา (2566, หน้า 74-86) ที่ได้ศึกษาการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั่วไปของประชาชนในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ ดังต่อไปนี้

1.1 ควรมีนโยบายจัดหลักสูตรการอบรมเทคนิคการสื่อสารทางการเมืองด้านการถ่ายทอดเนื้อหาสาระทางการเมืองให้ถูกต้องและชัดเจน

1.2 ควรมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องและแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ

1.3 นักการเมืองท้องถิ่นควรส่งสารที่มีความเข้าใจง่ายและน่าติดตามเพื่อให้ประชาชนเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการและบรรลุเป้าหมายนั้นได้

1.4 ควรที่จะจัดกิจกรรมบ่อยๆ สานสัมพันธ์ช่องว่าง และพูดคุยสอบถามปัญหาในท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยๆ ที่ส่งผลต่อการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น

2.3 ควรศึกษาการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในลักษณะหมวดอื่นๆ นอกจากหลักสารณิยธรรม 6 เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองท้องถิ่น

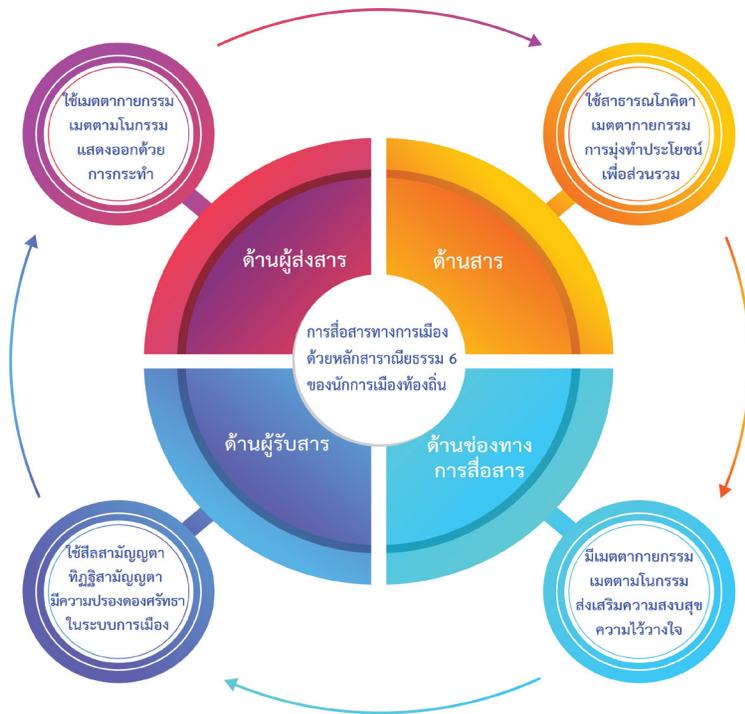
2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองท้องถิ่นที่วัดได้จากการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไประหว่างจังหวัด เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์สร้างการสื่อสารทางการเมืองท้องถิ่นที่ดียิ่งขึ้นไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยได้ คือ การสื่อสารทางการเมืองด้วยหลักสารณิยธรรม ของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอวนรวินวาส จังหวัดสกลนคร ตามทฤษฎี

การสื่อสาร โดยบูรณาการร่วมกับหลักสารานุกรม 6 ได้ดังนี้ 1) ด้านผู้ส่งสาร สามารถบูรณาการร่วมกับหลักเมตตากายกรรม (การปฏิบัติต่อกันด้วยความหวังดี) และหลักเมตตามโนกรรม (การมีจิตที่มุ่งปรารถนาที่ดี) 2) ด้านสาร สามารถบูรณาการร่วมกับหลักเมตตามโนกรรม (การมีจิตที่มุ่งปรารถนาที่ดี) และหลักสาธารณโภคี (การเอื้อเพื่อแบ่งปันต่อกัน) 3) ด้านช่องทางของสาร สามารถบูรณาการร่วมกับหลักเมตตากายกรรม (การปฏิบัติต่อกันด้วยความหวังดี) และหลักเมตตามโนกรรม (การมีจิตที่มุ่งปรารถนาที่ดี) 4) ด้านผู้รับสาร สามารถบูรณาการร่วมกับหลักศีลสามัญญตา (การมีหลักเกณฑ์พื้นฐานในทิศทางเดียวกัน) และหลักทิวฐิสามัญญตา (การทัศนคติในทิศทางเดียวกัน) ดังภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

พระครูธรรมธรรณูเที่ยง พุทฺธสวโก (ลักษณะพลวงค์). (2565). การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(2), 15-25.

พระชินกร สุจิตโต (ทองดี). (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระนุชิต นาคเสโน (โพธิชัย). (2565). การพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาณัฐพงษ์ ขนดีโร. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*, 7(1), 281-292.
- พระมหาพิพัฒพงศ์ ฐิตธมโม (วงษ์ขาลี). (2564). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารของนักการเมืองไทย. (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสังวาน สายเนตร และคณะ. (2565). การสื่อสารทางการเมือง. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(3), 357-368.
- มนัสนันท์ ศิวะพรพัฒนา. (2566). การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั่วไปของประชาชนในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 6(1), 74-86.
- วัฒนา นนทชิต (2558). การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารนวัตกรรมการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน*, 3(1), 35-49.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2537). การประยุกต์ทฤษฎีในการสื่อสารหลักและทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อิสรพงษ์ ไกรสินธุ์. (2560). พุทธวิธีการสื่อสารทางการเมืองในยุคศตวรรษที่ 21. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 การวิจัยทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาความหลากหลายทางวัฒนธรรมในอีสานใต้*, 20 มีนาคม 2560. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper & Row.